

Zgodovina lesenih talnih oblog*

avtorica **Irena HRIBAR**

Antika

Z gotovostjo lahko trdimo, da je človek za talne obloge kot konstrukcijski element najprej uporabil naravni kamen – granit, peščenjak. Ko je začel uporabljati žgano glino in marmor, je najverjetneje tudi že poskušal uporabljati les, čeprav prve omembe lesa kot talne obloge izhajajo iz 10. stoletja pred našim štetjem in so povezane z opisi iz življenja kralja Salomona.

V rimskem času se je razvila tehnika žaganja dreves in hlodov v plohe in naprej v deske, kar je omogočilo tehniko deščičnega parketa oziroma ladijskega poda. Pri lesenih podih se je uveljavil poseben vzorec, ki so ga imenovali *testacea spicata* in je predhodnik današnjega polaganja na ribjo kost. Ob koncu prvega tisočletja smo lahko priča lesnim talnim oblogam po vsej severni Evropi in atlantskih deželah z mrzlim podnebjem.

Od srednjega veka do 17. stoletja

Ob koncu srednjega veka se je pokazalo zanimanje za združevanje različnih drevesnih vrst v večbarvne vzorce. V Skandinaviji in Angliji lahko še danes občudujemo take starodavne vzorce lesenih talnih oblog.

Razvije se tehnika intarzije, ki se pov-

sem razmahne šele ob koncu 17. stoletja. Začnejo se uporabljati redki in prestižni lesovi. Intarzije so v Evropi krasile gradove in palače ter so jih tako kot stenske tapiserije ali pobarvana okenska stekla šteli med umetniška dela, saj so bile izdelane ročno.

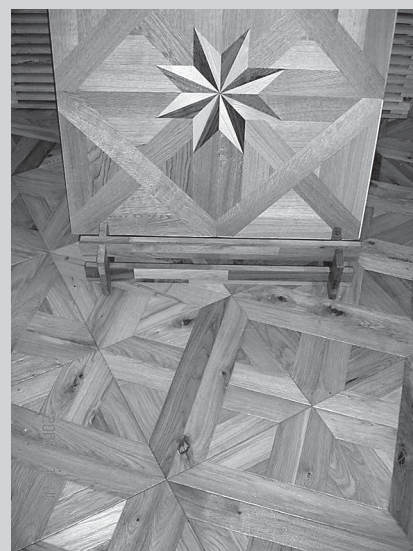
17. stoletje – zlata doba parketa

Ob koncu 17. stoletja je dekoracija notranjosti znanih dvorcev in palač temeljila na harmoniji prostora. To je veljalo tudi za intarzijo, ki je velikokrat določala izbor celotne opreme. Gre za zlato dobo, za največji razcvet lesenih talnih oblog. Zelo znana je obloga iz dvorca Versailles, rezidence Ludvika XIV., sončnega kralja, po kateri se vzorec še danes imenuje. Prav tako iz Francije izhaja ime *parket* – majhen park. Uporaba lesa v podu je namreč spominjala na gozdove, ki so obkrožali Versailles.

Zelo znane so tudi rezidence v Sankt Peterburgu.

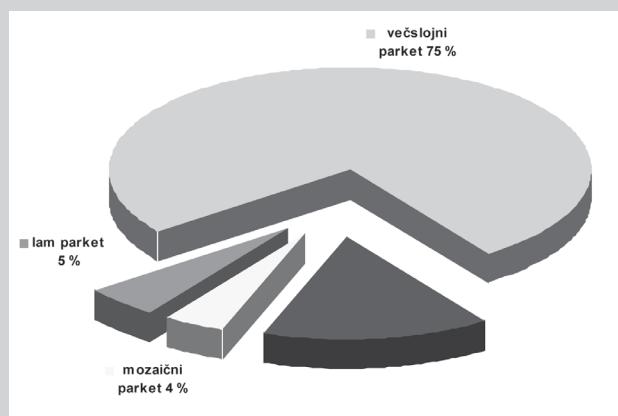
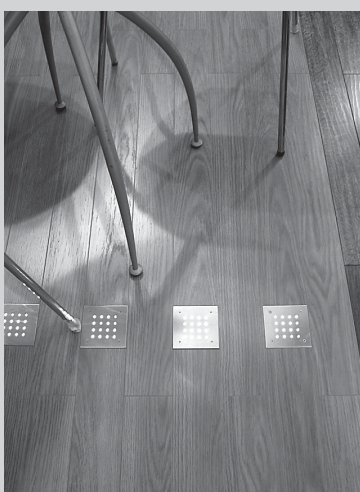
20. stoletje

Obdelovanje in brušenje parketa sta tako kot predelava lesa dolgo potekala ročno. Izučeni mojstri so leta delali en sam leseni pod, ki so si ga lahko privoščili le zelo premožni. Na prelomu iz 19. v 20. stoletje se je industrija počasi razvijala, dobili smo stroj za zažagovanje peresa in utora, v tridesetih letih 20. stoletja so se pojavili prvi brusilni stroji.

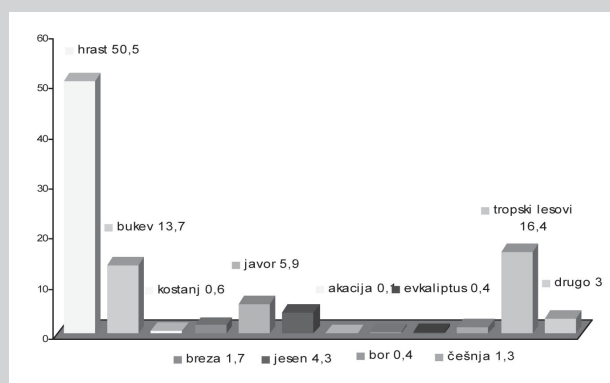

Ročno brušenje parketa

* Vsebina članka je bila podana na posvetu Lesene talne obloge, ki sta ga organizirala DIT lesarstva Ljubljana in revija Korak v sodelovanju z Zvezo lesarjev Slovenije in Oddelkom za lesarstvo Biotehniške fakultete na letošnjem sejmu DOM

□ **Proizvodnja parketa za leto 2004 glede na vrsto parketa**

□ **Uporabljene lesne vrste pri proizvodnji parketa v letu 2004**

Prvi parket je bil sestavljen iz deščic debeline od 17 do 22 milimetrov. Obdelane so bile na utor in pero, polagali pa so jih plavajoče ali pribijali na lesene letve, ki so jih predhodno potopili v beton. Polagali so tudi parket na vročo plast bitumna, vendar je zaradi težavnosti ta postopek kmalu izumrl.

Na začetku petdesetih let je na evropski trg prodrl lamelni parket (mozaik) debeline 8 milimetrov, sestavljen iz več deščic mer 22 x 120 milimetrov, ki so tvorile kvadrate velikosti 480 x 480 milimetrov. Najpomembnejši proizvajalci tega parketa, ki se je pogosto uporabljal v letih po drugi svetovni vojni, so bili Francozi, Italijani, Hrvatje (ti so večino svojih izdelkov izvažali v Italijo in Nemčijo) in Slovenci. To vrsto parketa so kmalu zamenjali bolj prestižni izdelki, na primer 10- in 14-milimetrski lam parket, hkrati pa se je začel uporabljati tudi parket normalnega in velikega formata debeline 22 milimetrov.

Statistika proizvodnje za leto 2004

Evropsko združenje parketne industrije (FEP) se vsako leto maja zbere na kongresu in predstavi statistiko za prejšnje leto. Letos kongresa še ni bilo, zato so na voljo podatki za leto 2004.

Novosti in smernice za leto 2006

Nekaj smernic se ni spremenilo, nekaj je novosti. Še vedno je moden starani parket in parket velikega formata, prav tako lahko na sejnih še vedno opazimo veliko ponudbo lesa za zunanje prostore in kopalnice.

Lahko bi rekli, da smernice kažejo na bolj preproste postopke polaganja. Novost so lučke v vseh vrstah talnih oblog.

Viri:

1. J. Espinós, P. Masía, D. Sánchez, M. Vilar: Come vivevano i Romani, Fenice 2000 s.r.l., 1994
2. Guide Vaux-le-Vicomte, Publications Élysées
3. www.parket.net

Vir fotografij: Avtorske IMC s sejma Batimat in Domotex